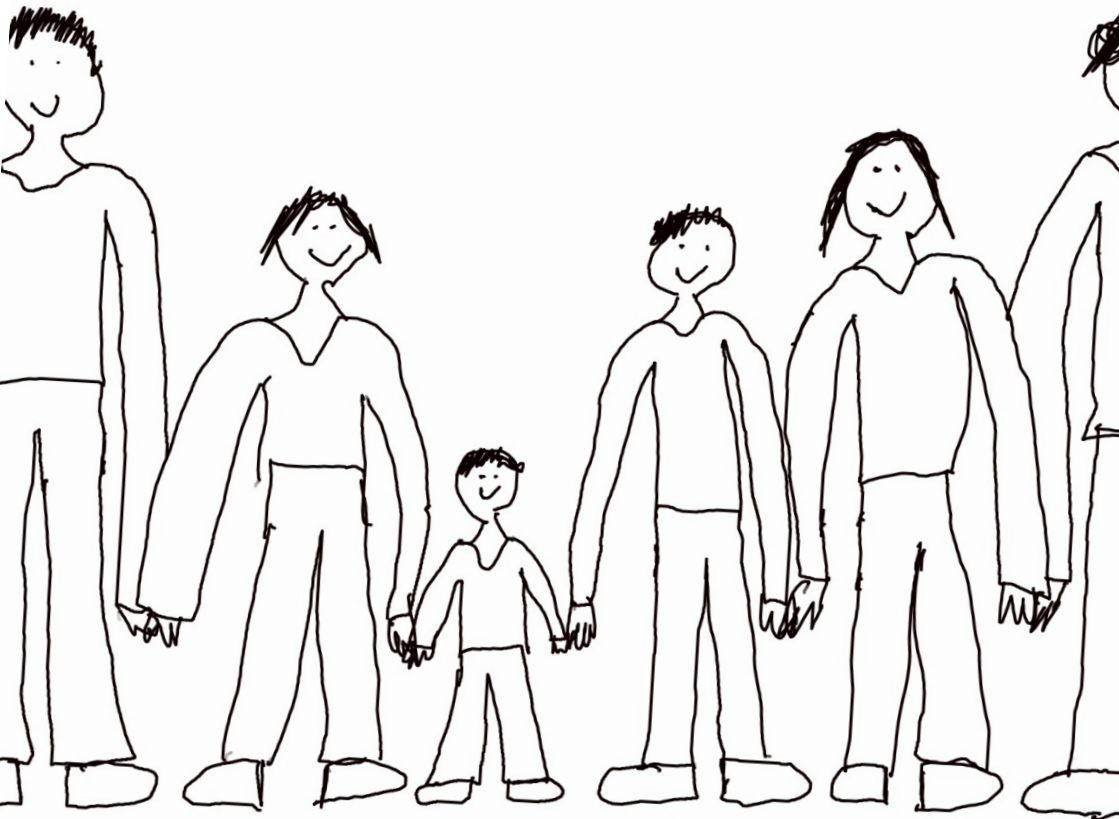

Reuzen

Essay van QiQi van Boheemen

‘I am small. I was always small. But only physically.’

– Agnes Varda

In mijn tweede jaar aan de Toneelacademie heb ik aan mijn ouders een vragenlijst voorgelegd via de mail en gezegd dat het voor een 'schoolopdracht' was. Eigenlijk wilde ik gewoon weten wat hun antwoorden op die vragen zouden zijn omdat die in mijn hoofd rondspookten, maar dat durfde ik op de een of andere manier niet te zeggen. Een mail leek mij een goede vorm, omdat je dan alle tijd hebt om na te denken. Aan mijn moeder vroeg ik andere vragen dan aan mijn vader. Een van de vragen aan mijn moeder was: 'Wil je later herinnerd worden?'

Mijn moeder antwoordde:

'Ik wil herinnerd worden door mijn dierbaren. Tegen die tijd heb ik daar niets aan maar het idee dat jullie me herinneren vind ik op dit moment al fijn. Eigenlijk wil ik ook wel iets 'neerzetten' waardoor ik 'algemeen' herinnerd zal worden maar ik merk dat ik dat idee steeds beter los kan laten. Want, ik heb er niets meer aan. Het levert bovendien veel stress op want de tijd om iets neer te zetten wordt steeds korter. Het lijkt me beter om terug te kijken op wat ik al heb gedaan en daarvan te genieten. (er is altijd wel iets positiefs te vinden toch?)'

Een van de vragen die ik aan mijn vader stelde was: 'Wat vind je het meest absurd aan het leven?'

Mijn vader antwoordde:

'Dat het ophoudt.'

In het jaar 1998 word ik geboren in China, in het kleine dorpje Dabu in de provincie Guangdong. Ik ben daar voor een administratiekantoor gevonden, in een mandje met mijn navelstreng er nog aan. Soms vraag ik mij af wat diegene die mij heeft gevonden zou hebben gedacht op dat moment en hoe dat beeld van mij in dat mandje eruit zou hebben gezien.

Vaak schiet mij als ik hieraan denk de film ‘The curious case of Benjamin Button’ te binnen. De film gaat over een man die ‘omgekeerd’ opgroeit. Als ‘oude’ baby, wordt hij steeds jonger terwijl de rest verouderd. Brad Pitt speelt de rol van Benjamin Button. In de eerste scène ligt hij als baby in een mandje, krijsend in de regen. Dat beeld raakte mij destijds.

Het rare aan je eigen geschiedenis als kind, is dat je veel dingen niet kan herinneren. En dus moet je het doen met de woorden van anderen. Datzelfde geldt voor verhalen over mensen die geleefd hebben, maar nu niet meer leven. Die mensen hebben iets eeuwigs, zij leven in ons collectieve geheugen. Als mens wil je zingeven en daarom bewaren we nauwkeurige bewijzen van ons bestaan. Zoals kinderfoto’s, om op die manier als ouder de geschiedenis aan je kind te laten zien die te jong was om dat te herinneren.

Als kind ben ik heel erg bang geweest voor de dood. Ik kon soms huilend in bed liggen. Dan wilde ik mijn ouders niet roepen want ergens diep vanbinnen zag ik de banaliteit ervan in. Maar vaak gaf ik er na een halfuur toch aan toe, en riep ik een van de twee.

De liefde en waarborging die ik heb ervaren van mijn ouders is onmetelijk. Pete Wu noemt zijn ouders in het boek 'De Bananengeneratie' reuzen. Dat vind ik een hele mooie aanuiding voor die twee mensen die ik zo liefheb.

Soms denk ik dat ik ervoor heb gekozen om kunstenaar te worden zodat ik niet vergeten word, en ik alles wat onbegrijpelijk is (zoals de dood) beter kan bevatten. Zodat ik dat gevoel dat ik had als kind terwijl ik in bed lag te voorkomen. De paniek en het verdriet dat daarbij komt kijken in te perken. Dat bevatten, daar hoort structureren en ordenen bij. Je hebt mensen die beter in chaos gedijen, en mensen die van structuur houden. Ik hoor bij de laatste groep mensen. Tijdens de coronapandemie heb ik me rot gepuzzeld, omdat ik enorm kon genieten van het vinden van dat ene puzzelstukje dat precies pasten in het grotere geheel. Het waren die Jan van Haasteren puzzels, die staan bekend om hun enorme chaos, details en vele gezichten die op elkaar lijken. Structuur scheppen binnen chaos gaf mij enorm veel rust en voldoening.

Maar dat betekent niet dat ik in mijn brein goed structuren kan vatten, op de middelbare school was wiskunde bijvoorbeeld een van mijn slechtste vakken.

Ik snapte niet waarom ik die vakken moest volgen als ik er toch niks mee wilde doen later. Als kind banjerde ik altijd door de straten met mijn Ajax tenue aan. Ik wilde zoals Messi worden. Een dribbelaar, iets te klein, nuchter en een lief gezicht. Voetballers met hun machogedrag zoals Cristiano Ronaldo, daar moest ik niks van hebben. Die kleine Argentijnse magiër was mijn grote voorbeeld. Voetballers zoals Messi kunnen zichzelf onsterfelijk maken. Het kan niet anders dan dat hij ooit, als hij er niet meer is, een standbeeld krijgt. Net als Cruyff. Iets dat een mens nog onsterfelijker maakt, jouw lichaam monumentaal vastgelegd.

In 1998, hetzelfde jaar waarin ik geboren ben, pleegde Justin Fashanu zelfmoord. Fashanu was de eerste profvoetballer in de Britse historie die openlijk voor zijn homoseksualiteit uitkwam. Dit had als gevolg dat hij zijn hele leven een strijd moest voeren.

Bij de ontberingen die hij heeft moeten doorstaan kan ik mij nauwelijks iets bij voorstellen. En ook al heeft zijn leven een tragisch einde gekend, hij is vereeuwigd in onze geschiedenis. Zijn verhaal zal niet zomaar van de aardbodem verdwijnen omdat het leed dat hij heeft ondergaan ervoor heeft gezorgd dat

het anderen bespaard is gebleven. Soms lijkt het erop dat je om een mythe te worden, je iets op moet offeren. Justin is ook een reus.

Vorig jaar liep ik door een grote boekhandel in Amsterdam. Ik vind de sfeer van boekhandels heel fijn. Er heerst altijd een soort rust, de medewerkers zijn vriendelijk en de tinten in de ruimte zijn pastel – het soort dat mij rust gunt – vanwege het papier. Ik stuitte op een boek van Joost Zwagerman. Het was een boek waarin hij een aantal kunstenaars uitlicht, omdat zij ‘de stilte’ die Zwagerman zo ontroert in kunst, belichamen in hun kunstwerken.

Joost Zwagerman was een Nederlands dichter, essayist, columnist en romanschrijver. Hij werd geboren in 1963. Mijn fascinatie voor hem begon door mijn moeder. Mijn moeder had ooit een tweepersoons kussensloop gekocht voor mijn vader, als romantisch gebaar. Op deze kussensloop stond een gedicht van Joost Zwagerman.

...zag jij misschien

*...zag jij misschien dat ik naar jou,
dat ik je zag en dat ik zag hoe jij
naar mij te kijken zoals ik naar jou
en dat ik hoe dat heet zo steels,*

*zo en passant en ook zo zijdelings -
dat ik je net zo lang bekeek tot ik
naar je staarde en dat ik staren bleef.
Ik zag je toen en ik wist in te zien
dat in mijn leven zoveel is gezien
zonder dat ik het ooit eerder zag:
dat kijken zoveel liefs vermag.*

Het is nog steeds een van mijn lievelingsgedichten. In 2015 (ik was zeventien) kwam er een nieuwsbericht dat heel Nederland liet schrikken. Joost Zwagerman had zelfmoord gepleegd. Ik had destijds nog geen grote fascinatie voor hem ontwikkeld, maar was altijd wel erg nieuwsgierig wanneer mensen een einde aan hun leven hadden gemaakt. Niet vanuit een soort vermaak, maar vanuit het ongeloof dat men zoveel leed zou kunnen voelen in een leven. Mijn moeder probeerde mij uit te leggen dat Joost niet gelukkig was, dat hij depressief was en dat een einde aan je leven maken op dat moment voor sommigen de enige uitweg lijkt te zijn. In zijn boek beschrijft Joost Zwagerman dat hij altijd een fascinatie voor ‘de stilte’ heeft gehad. Toen ik het boek oppakte en erin begon te lezen kreeg ik tranen in mijn ogen. Hoe pijnlijk en mooi tegelijkertijd is dat, iemand die een fascinatie voor stilte heeft, een einde aan zijn leven maakt. Dat is de grootste stilte die een mens kan hebben.

Ik had, en heb nog steeds, een enorme angst voor de dood. Als ik eraan denk krijg ik het benauwd. Het idee dat ik er straks niet meer ben vind ik verschrikkelijk. Mijn vader zegt: de dood is juist een opluchting, het is als slapen. Je gaat er niks van voelen, want je bent er niet meer. Mijn vader is een nuchtere man. Ik wou dat ik zoals hem denken kon.

Toen ik veertien was vertelde een vriendinnetje aan mij: er bestaat een website waar vragen op staan, en als je die vragen aan elkaar stelt, word je verliefd op elkaar. Al gniffelend gingen we naar die website en gingen we om de beurt een vraag stellen aan de ander. We wisten allang dat we niet bestemd voor elkaar waren als geliefden, maar eerder als innige vrienden. Een vraag die mij bijbleef was: Als je iemand anders zou willen zijn en je mocht iedereen kiezen in de wereld, wie zou het dan zijn? Ik antwoordde destijds Zac Efron omdat ik een obsessie met High School Musical had.

Toen mijn zusje op de basisschool zat, werd er om de haverklap aan haar gevraagd: wat wil jij later worden? Door docenten, kennissen van mijn ouders en mijn ouders zelf. Op een dag toen het weer werd gevraagd antwoordde mijn zusje: Ik ben al iemand.

In het jaar 2000 wordt mijn zusje geboren in China in het plaatsje Yiyang in de provincie Human. Mijn zusje is net zoals ik te vondeling gelegd, bij een tehuis.

Ze werkt elke dag in een paardenstal. Dat is fysiek zwaar werk. Zij offert veel op voor de paarden op de manege waar ze werkt. Elke werkdag komt ze uitgeput thuis en ploft ze neer op de bank. Dan valt ze daar in slaap, wordt ze wakker voor het avondeten, ploft dan weer op de bank, valt weer in slaap, wordt wakker door de TV of mijn ouders, en gaat dan naar bed waar ze – als ze er ongeveer één minuut in ligt – meteen in slaap valt. Ik ben altijd jaloers geweest op mijn zusje hoe zij zonder zorgen in slaap valt. Ik heb altijd slaapproblemen gehad, pijnlijke rug, mijmerende nachten waarin mijn zorgen 's nachts opeens veel groter leken dan overdag. Mijn zusje kan overal slapen. Mijn zusje is ook een reus.

In datzelfde jaar dat mijn zusje is geboren komt het spelletje 'The Sims' uit. Een spel waarin je een gesimuleerd leven kan leiden. Met mijn zusje speelde ik dit spelletje vaak bij andere vriendinnen. Dan bouwden we grote villa's, maakten we baby's en creëerden we sims poppetjes die op ons leken. In die wereld bestonden we uit kleine pixels, in een groter geheel van andere pixels. Dat was voor ons ook een soort manier zoals ik met puzzels omga: structuur aanbrengen in een andere wereld dan onze eigen werkelijkheid.

De film *Visages, Villages* is een film waarin Agnès Varda samen met fotograaf JR door Franse dorpen rijdt. Ze leggen mensen uit vergeten plaatsen vast, printen deze portretten vervolgens reusachtig groot uit en plakken deze op gebouwen/landschappen. Ze maken het alledaagse tot een museum. Agnes Varda staat bekend als een van de pioniers in de *nouvelle vague* filmgeschiedenis samen met Jean Luc Godard, Claude Chabrol, Alain Resnais, en anderen. Ze staat bekend om haar 'humoristische', filosofische en intelligente kijk op het leven. Haar laatste werken bestonden uit documentaires waarin zij aan het woord was. Nadat ik de film had gezien schreef ik in mijn logboek: 'Ik heb net *Visages, Villages* gekeken en ik ben verliefd op Agnès Varda'.

Na de film hoopte ik zó dat ze nog leefde. Ik had bedacht dat ik er een missie van zou maken om haar in levenden lijve te ontmoeten. Toen ik las dat ze twee jaar geleden is overleden was ik erg verdrietig. Ik was nog nooit zo verdrietig geweest om de dood van iemand die totaal onbekend voor mij was. Ik had het gevoel dat ik haar kende door haar films. Ik zou willen dat ze mijn oma was geweest, of mijn leraar, of mijn oppas.

Spiegelneuronen laten ons dingen doen zoals anderen nabootsen of empathie voelen voor anderen. Ze maken de samenleving mogelijk. Maar andersom zorgen ze er ook voor dat, als je mensen ziet die jij leuk vindt, je zoals hen wil zijn.

Wij mensen zijn altijd op zoek naar wie we zijn, wie we willen blijven en wie worden.

Mensen moeten altijd lachen als ik in de keuken een opstapje moet pakken om bij het hoogste keukenkastje te komen. Sommigen tillen me te pas en te onpas op omdat dat zo makkelijk bij mij gaat en dus leuk is. Na afloop van een voorstelling die ik had gespeeld kreeg ik een keer te horen: ‘zo grappig zo’n klein meisje, maar dan opeens komt daar zo’n kracht uit!’ Als mens kun je niet om je lichaam heen. Je omhulsel waar je het al die jaren mee moet doen. Het omhulsel waar ik het mee moet doen de komende jaren is niet heel groot. Ik heb een lengte van 1.59m. Mijn polsen zijn erg dun, net zoals mijn vingers. Soms vraag ik mij af hoe het is om een trol te zijn. Zo’n hele grote die in videogames zitten. Het idee om buiten proportioneel groot te zijn lijkt me best leuk.

Soms als ik mijn eigen hoofd aanraak kan ik dat opeens eng vinden. Ik voel dan mijn botstructuren en zie opeens de vorm van een schedel voor me. Dat boezemt mij angst in. Ik denk dat dit komt omdat een schedel in films, literatuur of schilderkunst als symbool wordt gebruikt voor de dood. Magere Hein, daar was ik vroeger bang voor. Eigenlijk ben ik dat nog steeds. Horrorfilms heb ik ook nooit leuk gevonden. Ik heb nooit de lol ingezien van mensen die elkaar bloederig afslachten. Toen het lied ‘thriller’ van Michael Jackson uitkwam, had ik met twee vriendinnen besloten om de videoclip te bekijken op

YouTube. Toen ik er eenmaal naar keek, stakte het in mijn keel. De zombies die ik zag vond ik heel eng. Ik sliep drie maanden lang elke nacht bij mijn ouders in bed.

Een paar maanden geleden is mijn hond ingeslapen. Hij had een tumor onder zijn lip. Ik weet nog dat een vriendin aan mij vroeg: denk je dat je moet huilen als ze hem laten inslapen? Ik antwoordde dat ik zou denken van niet, maar dat ik het niet zo goed wist. Het was te abstract en te ver weg. Twee weken na die vraag stond ik met mijn ouders en zusje met rode ogen en een snottelijke neus bij de dierenarts, kijkend naar het levenloze lichaampje van onze dierbare hond. Hij was 13 jaar geworden.

*'I'm tired of runnin' 'round
Lookin' for answers to questions that I already know
I could build me a castle of memories
Just to have somewhere to go
Count the days and the nights that it takes
To get back in the saddle again
Feed the pigeons some clay, turn the night into day
And start talkin' again when I know what to say'*

Er is een periode geweest waarin ik dit liedje elke dag wel minstens drie keer luisterde. Blaze Foley staat bekend om zijn turbulente leven. Er is weinig van hem te vinden op internet, ik

moet het doen met paar gebrekkige YouTube filmpjes. Dit komt omdat hij een vrij ‘anoniem’ bestaan heeft geleid. Hij was opgegroeid in Texas en begon al op vroege leeftijd met countrynummers maken. Blaze plakte ducttape op de punten van zijn cowboylaarzen om de *Urban-Cowboy* mensen te bespotten met hun zilveren cowboylaarzen. Later maakte hij een pak met ducttape waarin hij altijd rondliep.

In 1989 wordt hij in de borst geschoten. Blaze, bekend om zijn zuivere simpele teksten, werd in een kist met ducttape begraven.

Ik zit in de trein naar een jonge vader te kijken met zijn dochter op schoot. Het meisje is drie jaar gok ik. Hij beschrijft alles wat hij ziet, en wat de functie van de dingen om hen heen zijn.
‘Kijk het gras, daar kan je op voetballen.’
‘Kijk de lucht, daar vliegen de vogels.’
‘Kijk de bomen, die geven ons zuurstof.’
‘Kijk die man met de hond, die geven elkaar plezier.’
‘Oh daar is meneer de conducteur, die komt ons kaartje controleren.’
‘Kijk de zon, die geeft ons warmte.’
Ik moet bijna huilen om dit lieflijke tafereel.

Vandaag liep ik door het bos met een dierbare vriend van me uit Arnhem. Hij legde mij uit wat paddenstoelen voor rol vervullen in de natuur. Ze zijn zó belangrijk voor ons organisch

systeem. En ze zitten overal. Onder de grond zijn ze allen met elkaar verbonden. Dat vond ik wonderbaarlijk om te horen. Dan denken wij mensen superieur te zijn, terwijl onder ons nog een hele wereld leeft die wij in ons alledaagse leven niet kunnen waarnemen. Daar werd ik echt blij van. Zo fijn dat er nog veel onbekend terrein is voor ons. Het zou saai zijn als er niks meer te ontdekken valt.

Uit enthousiasme ging ik thuis googelen naar mooie plaatjes uit de natuur. Een ridicule actie nadat je net een boswandeling hebt gemaakt... maar dat terzijde. Ik zag een hele mooie afbeelding van mos, en daarachter bomen. Ik bedacht mij dat ik mij nog nooit had verdiept in het mos. Dus ging ik googelen naar wat mossen zijn. Mossen zijn vaak dicht op elkaar geplakt, groeiend in kussens op rotsen. Wij mensen groeien ook op in kussens dacht ik.

Olifanten vind ik mooie beesten. Hun trage grote gestalten zijn een indrukwekkend aangezicht. Ik kwam er laatst achter, terwijl ik een natuurprogramma keek, dat olifanten niet sterven aan ouderdom. Ze sterven aan hongersnood. Ze hebben tanden, en elk jaar verliezen ze er een. Op het einde van hun leven hebben ze geen tanden meer om mee te kauwen.

Als kind lag ik altijd bij mijn vader in zijn oranje stoel voor de tv. Toen ik te groot werd en het niet meer fijn vond weet ik nog dat hij stiekem een traantje wegpinkte.

Op een winterdag beseftte ik dat ik op koude dagen school altijd betreedt op dezelfde manier, en dat daar dezelfde observaties bij horen. Ik kom binnen via de balie. De balie is een kortere route naar binnen. Dat gaat als volgt: Ik open de deur. Ik zwaai naar baliemedewerkster Betty of Sannie, afhankelijk van wie er die dag een ochtenddienst heeft. Ik loop door de hal met spiegels. Ik kijk altijd even naar mezelf in die spiegels (ik denk dat iedereen dat doet, want de meeste theatermensen zijn ijdel). Vervolgens loop ik door en zie ik de portretten van Jeroen Willems in de Jeroen Willemsshal, voordat ik de trap naar beneden neem om de kantine te betreden. Er hangen er drie naast elkaar. Ze zijn geschilderd in een Lucian Freud-achtige stijl. Op de ene zie je Jeroen ernstig met zijn gezicht diagonaal met ogen dicht. Op de andere heeft hij zijn ogen geopend. De eerste keer dat ik Jeroen heb zien spelen was in de film Lena (2011). Daar speelt Jeroen een bedroefde vader van het vriendinnetje van hoofdpersonage Lena. Ik was overdonderd door de film en de droevige ogen van de vader. Wie was deze man? En waarom krijg ik nog altijd kippenvel als ik die drie portretjes naast elkaar zie hangen in school?

Jeroen Willems was een Nederlands acteur en zanger. Hij was een gigantische acteur. Sommige mensen hebben een gezicht waar je niet omheen kan. Een retoriek en een aanwezigheid die je je adem laat inhouden. Hij was daar een van. Op 3 december 2012 werd hij onwel tijdens een repetitie. Hij overleed later in het Onze Lieve Vrouwe Gasthuis aan de gevolgen van een

hartstilstand. Jeroen werd 50 jaar oud. Zijn plotseling overlijden werd door velen ervaren als een schok, ook voor mij. Ik was destijds veertien. Ik weet nog dat mijn ouders ook die schok ervoeren.

Waarom sterven sommige reuzen zo vroeg?

In een interview van de Volkskrant zegt Han van Wieringen op 24 oktober 2019:

Verliefdheid, ja dat vind ik een heel fijn gebied om op te zoeken. Verliefde mensen zijn zo bereid, zo open en verbonden. Wie verliefd is heeft een groot verlangen om bekentenis toe te kennen aan de chaos en toeval en willekeur van het leven. Het zou heel erg helpen als mensen onderling wat vaker een verliefde houding aannamen.

In de trein zitten twee meisjes in dezelfde coupé. Ze praten overduidelijk over een jongen. ‘Je moet hem echt niet meer terugnemen hoor, of hard to get spelen.’
Je hoeft niet ver te reizen om veel te zien.

Papa zou mij op het station op komen halen. Mijn vader zien is als thuiskomen. Mijn vader is als een wolk die altijd op dezelfde plek blijft.

Als ik terugdenk aan mijn kindertijd, dan herinner ik mij dat ik buiten speelde tot de zon onder ging. Ik had een ‘bosclubje’. Het beeld dat ik een wichelroede vasthield blijft voor altijd op mijn netvlies gebrand. Ik maakte strijdersstrepen op mijn wangen met modder. De takken die ik vond waren mijn wapens. Ik dacht altijd dat ik de stoerste was van allemaal. Ik was een bazig type. Je mocht alleen bij de club als je een zakmes had. Ik had een heel bot zakmes omdat ik geen scherp mes mocht van mijn ouders, maar ik was tenminste wel in bezit van een. Zodra het donker werd buiten werd ik toch een beetje bang en snelde ik naar huis waar mijn vader of moeder in de keuken stond te koken. Ik had veel schaafwonden op mijn knieën, ik viel veel door het rausjen en het risicoloos denkend rennend. Ik was een kind met een onuitputtelijke fantasie.

Twee jaar geleden lag ik in bed. Ik was weer onrustig. Ik appte mijn moeder: ‘Mama ik lig nu in bed en ik kan niet slapen... ik heb weer net zoals vroeger die ellenlange maal sessies... waarin ik te veel denk. En opeens moest ik denken aan wat als jij of papa of Juju er niet meer zouden zijn en vroeger spookte dat ook wel eens door mijn hoofd. En die gedachte maakt me zo verdrietig dat ik niet kan stoppen met huilen. En asjeblijft niet schrikken van dit bericht, het gaat voor de rest heel goed met me. Maar ik moest dit even delen, dan kan ik het ook loslaten.’ Mama stuurde een kwartier later terug: ‘Juist als het goed gaat en je gelukkig bent realiseer je je hoe broos dat is... en dat je het kunt verliezen. Ik heb dat soms ook,

het verlamt me. Maar we gaan lekker slapen. Morgen is het weer anders en overmorgen zien we elkaar!’

Kunstenaar Bas Jan Ader maakte een video: ‘I am too sad to tell you’ waarin hij vol tranen een aantal minuten in beeld is. Zijn werk intrigeert me. Als ik zijn werk zie wil ik het liefst erin verdwijnen. In 1975 op 33-jarige leeftijd steekt Ader van wal op een zeilbootje in Cape God aan de Amerikaanse Oostkust. Hij wil de Atlantische Oceaan oversteken in zijn eentje. 10 maanden later wordt zijn lege boot gevonden aan de kust van Ierland. Sommige mensen zien dit als zijn grootste kunstwerk ooit, zichzelf laten verdwijnen, anderen zijn nuchter en zien er alleen maar een tragische dood in. Ikzelf geloof liever in het eerste. Bas Jan Ader zei ooit zelf: ‘Alles is tragisch omdat de mens altijd zijn controle verliest over processen, over de materie, over zijn eigen gevoelens. Ik heb veel gevoel voor de schoonheid van de tragiek, dat is het tragische. De tragiek van de tragiek.’

Damien Hirst omschreef kunst verzamelen als ‘dingen die op een strand ergens aanspoelen, en dat ergens ben jij.’

Ik heb kunstenaars altijd mythische wezens gevonden. Ik adoreer ze. Er zit iets in mij dat groot wil zijn, dat die reuzen wil evenaren. En tegelijkertijd huizen er diep in mij existentiële gevoelens zoals bij iedereen, die de grote inspiratiebron zijn voor wat ik maak. Als kind ben ik enorm bang voor de dood geweest en dat zal ik altijd blijven. Daardoor blijft kunst die over de dood gaat mij intrigeren.

Ik wil niet vergeten worden, dat is een grote angst. Ik wil herinnerd worden.

In de trein staat een oude man wankelend op van zijn stoel. Ik glimlach naar hem, niet wetende of hij het ziet. Die verrekte mondkapjes ontnemen mensen hun gezichtsexpressie. De man ziet er fragiel uit. Op zijn shirt staat: 'Love conquers hate'

Ik verzamel postkaarten van foto's van fotografen. Vroeger hing ik ze op in mijn kamer. Mijn huisgenoot heeft ooit gezegd dat ze dat heel studentikoos en rommelig eruit vindt zien. Toen ben ik ermee opgehouden. Een 24-jarige vrouw moet ook maar eens volwassen worden dacht ik zo.

Twee jaar geleden liep ik samen met vier vrienden op een kade langs de Maas waar je niet mocht lopen. Een vriend deed heel stoer en wilde wildplassen in de Maas. Ik vroeg hem: ‘en wat als je een boete krijgt?’ Hij antwoordde: ‘Nee dat heb ik nog nooit gekregen en ga ik ook niet krijgen.’

Toen liepen we de kade af met voor ons een politieauto. Hij kreeg een boete van 139 euro. We hebben de hele avond gelachen. Soms denken mensen reuzen te zijn, maar dan zijn er nog grotere reuzen met meer macht.

Toen ik in Napels in mijn eentje door de straten liep belandde ik per ongeluk in een koffie museum. Er hing een bordje, waar een reuzenboodschap op stond:

‘In Napels, when a person is happy, instead of paying for only one coffee, he pays for two, one for himself and one for the next customer. It’s like offering a coffee to the rest of the world.’

Zo’n reuzengebaar zou in Nederland niet snel gemaakt worden. Waar ik soms wel ontroerd door kan raken is hoe buschauffeurs elkaar begroeten als ze langs elkaar rijden. Jean Pierre Rawie zei ooit in een interview in het AD: Elke generatie moet liefde en dood opnieuw uitgelegd krijgen.

Vorig jaar ging ik met mijn tante naar de dodenherdenking in Maastricht. Het had een sullig gehalte. Het miezerde, het was erg fris. De fanfare speelde behoorlijk vals. Verder liep er een fotograaf door alle officiële ceremoniën heen en bij elk belangrijk moment was hij een fractie van een seconde te laat om het hoogtepunt vast te leggen. De twee minuten stilte waren niet écht stil omdat de ceremoniemeester aan het overleggen was met iemand van de organisatie, en er reden drie luide motoren langs. Eigenlijk was het de mooiste ceremonie waar ik ooit was geweest, omdat het zo menselijk was. Wat ook een mooi moment was, was een oud-soldaat die een eigen geschreven gedicht voorlas:

Onverschilligheid
Wie daaraan lijdt
Sterft voor zijn tijd

Ik las een keer in de krant dat in een dorp in Nederland een man woonde die jaloers was op zwanen omdat deze hun hele leven lang bij elkaar blijven, dat hij een keer de ene helft van een zwanenpaar heeft gedood, zodat de ander alleen verder moest.

Slechteriken bestaan niet alleen in films.
Van de liefde snap ik veel, ik zie het als een levensbehoefte.
Iemand willen doden, daar begrijp ik weinig van, of wil ik weinig van begrijpen.

Tijdens de coronapandemie las ik in een interview met filosoof Marli Huijer in de Volkskrant over de isolatie en de 1,5 meter regel: ‘maar we zijn zulke door en door lichamelijke wezens, dat houd je niet heel vol, we zullen weer naar elkaar toe gedreven worden. Hopelijk kan het voor mensen onder de 20 sneller opgeheven worden, nu steeds duidelijker wordt dat deze groep minder besmettelijk is en niet ernstig ziek wordt. Want pubers en kinderen die moeten aanraken, dat is hun hele levensenergie. Ik ben al zoveel aangeraakt, ik kan wel eventjes met wat minder.’

Dat vond ik een mooie uitspraak. Sommige mensen zetten zichzelf op de tweede plaats voor een ander.

Net zoals Buzz Aldrin, de man die als tweede mens voet op de maan zette. Aldrin, die achter de schermen een kleine strijd met Neil Armstrong voerde over wie de eerste stap mocht zetten op de maan, verloor die. De NASA besloot. Neil Armstrong werd de eerste man die voet zette op de maan. Buzz koesterde jaren na de Apollo 11 missie nog wrok over die keuze. Het is niet makkelijk om nummer twee te zijn. Lichtpuntje is dat hij vernoemd is naar het personage ‘Buzz Lightyear’ uit de film ‘Toy Story.’ Het heelal is gigantisch. De waarheid is dat bijna niemand iets weet over het heelal. Het heelal is als films van David Lynch. In het begin begrijp je het nog wel, maar al snel moet je alle hoop op begrip loslaten om ervan te kunnen genieten.

Ik ben iemand die naar de wetenschap luistert en wakker kan liggen van onwetendheid.

Mijn beste vriend vindt die onwetendheid juist heerlijk. Hij kan zichzelf heel moe maken door te nachtbraken. Hij haat de ochtenden en zit liever tot vier uur 's nachts met muziek van Bach, een glas rode wijn en een kunst boek op schoot zijn nachten te rekken. Hij zei ooit: 'als je moe bent kun je verdwalen.'

Als ik moe ben dan word ik emotioneel en moet ik huilen zonder reden. Huilen is ook een soort verdwalen.

Iemand vertelde mij laatst dat baby's hun primaire orgaan de mond is. Dat ze daarom alles in hun mond willen stoppen. Infants in het Engels betekent in het Nederlands zuigelingen.

We worden als onschuldige zuigelingen geboren. We sterven, murw gemaakt, door de tijd die aan ons voorbij gaat. Rutger Kopland schreef in 2001 een gedicht over tijd.

Tijd

*Tijd - het is vreemd, het is vreemd mooi ook
nooit te zullen weten wat het is*

*en toch, hoeveel van wat er in ons leeft is ouder
dan wij, hoeveel daarvan zal ons overleven*

*zoals een pasgeboren kind kijkt alsof het kijkt
naar iets in zichzelf, iets ziet daar
wat het meekreeg*

*zoals Rembrandt kijkt op de laatste portretten
van zichzelf alsof hij ziet waar hij heengaat
een verte voorbij onze ogen
het is vreemd maar ook vreemd om te bedenken
dat ooit niemand meer zal weten
dat we hebben geleefd*

*te bedenken hoe we nu leven, hoe hier
maar ook hoe niets ons leven zou zijn zonder
de echo's van de onbekende diepten in ons hoofd*

*niet de tijd gaat voorbij, maar jij, en ik
buiten onze gedachte is geen tijd*

Niet de tijd gaat voorbij, maar jij, en ik...

Als reuzen sterven dan maakt dat ze nog meer een mythe, omdat ze dan alleen nog maar bestaan in verhalen en herinneringen. Zoals de rapper Tupac Shakur, Kurt Cobain of de R&B zangeres Aaliyah. Te vroeg gestorven, en de dood maakte van hen nog meer een legende.

Er zijn spieren die de taak hebben je lichaam stil te houden, als daar iets aan mankeert, zoals bij oude mensen, begin je te beven. Dat beven is broos. Als ik dat bij ouderen zie dan voel ik een brok in mijn keel.

Ik zit in de trein en een man haalt zijn gebit uit zijn mond. Hij probeert het te verhullen met zijn handen. Ik kijk stiekem naar hem via de reflectie van het raam. Ik wil hem niet in verlegenheid brengen. Ik zie in zijn manier van bewegen dat het een vertrouwde handeling is, die enige tijd in beslag neemt. Na een tijdje is het hem gelukt. Met veel precisie haalt hij drie servetjes uit zijn tas. Een om zijn handen schoon te maken. Een om zijn bril op te leggen en de laatste als extra. Hij doet alles met een zorgvuldigheid waar je urenlang naar zou kunnen kijken. Na het uit en in doen van zijn gebit houdt hij zijn handen een tijdlang tegen zijn slaap. Ik kan zijn handen hierdoor goed bestuderen. Ze zijn rimpelig en roze. Hij houdt ze bijna de hele rit van Maastricht naar Den Bosch voor zijn hoofd. De man is een levend sculptuur. Ik zou zo graag een

foto willen maken, maar durf het niet omdat het zo'n broos beeld is en hij elk moment kan opkijken.

Er zit iets in mij, dat reusachtig wil zijn. Dat niet vergeten wil worden, dat altijd de winnaar wil zijn, de eerste zoals Armstrong, de behendigste zoals Messi, de wijselijke Varda, de archetypische Foley enzovoort. Dat maakt dat mislukken een lastig proces is voor me. Een echte reus zou ook met dit proces moeten kunnen omgaan, toch?

In een interview met filosoof Bas Haring stelt de interviewer de vraag aan Bas waarom hijzelf en iedereen op zoek is naar succes in ons leven. Zijn antwoord: "Eén van de redenen is geluk en aandacht. Dat wil iedereen. Maar geluk en aandacht zijn te vage dingen, te ongrijpbaar. Je kunt ze eigenlijk niet zo goed willen. Daarom zoeken we naar iets concreters om te willen: succes. Succes is meetbaar: een medaille, een bepaalde functie of een grote auto. Alleen moet je niet denken dat je met dat succes ook gelukkig wordt, want dat is een illusie." Vreemd genoeg is een echt succesvol leven een leven zonder streven naar succes. Een metafoor voor het leven?

Ergens wel. Succes is een baken om de doelloosheid van het leven draaglijk te maken. Maar je moet er niet te zwaar naar neigen, want dan schiet het zijn doel voorbij. Succes is prima, zolang je maar beseft dat het een illusie is. Boris Becker is het meest sprekende voorbeeld. Toen hij Wimbledon won, het hoogst haalbare in de tenniswereld, kwam hij op zijn

hotelkamer en besepte: ik ben mijn leven lang voor de gek gehouden. Hier is helemaal niks aan. Vandaag is geen fuck beter dan gisteren.

Mijn lievelingssprekwoord is: Dweilen met de kraan open. Dat betekent dingen doen terwijl het eigenlijk helemaal niet zinvol is. Maar wat is nou echt zinvol?

In *Everything and nothing* van Borges zegt Shakespeare die in het licht van de dood staat tegen God dat hij vergeefs zoveel rollen heeft gespeeld en eigenlijk alleen nog maar zichzelf wil zijn.

Ik ging een tijdje terug, wandelen in een park dicht bij mijn huis in de buurt. Toen ging ik op een bankje zitten. Het was erg mooi weer en de zon scheen. Een oude vrouw met rollator kwam naast me zitten. Ik knikte vriendelijk naar haar. Ze glimlachte terug en begon te praten over het weer, dat ze niet meer zo mobiel was, maar dat ze echt niet binnen kan zitten met dit weer. Dat ze dan maar liever naar buiten gaat en dan ook gaat zitten. Buiten zitten is beter dan binnen zitten. Tegenwoordig denken mensen dat ze van alles moeten doen om zichzelf te vermaken zei ze. Maar niets doen heeft altijd zin vervolgde ze. Al het zinloze is zinvol, alleen durven de mensen dat niet te geloven omdat er te veel te doen is.

Als zo'n vrouw dat met zulke wijze woorden tegen mij zegt, dan denk ik dat iedereen eigenlijk een reus is. Dat de maatstaf die er is om een reus te zijn, je zelf bent. En dan vind ik het toch moeilijk te beseffen dat er ondanks dit, een drang in mij is om groot te zijn.

Het is soms een frustratie van me, die mij niet verder helpt. Frustratie is een vervelend en zinloos gevoel. Ik ben vaak gefrustreerd in het verkeer. Ik word snel boos en steek dan meteen mijn middelvinger op als iemand mij geen voorrang geeft terwijl ik daar wel het recht op heb. Mijn zusje zei dat als je gefrustreerd bent, je niet verder komt in het leven. Daar heeft ze gelijk in, en sindsdien probeer ik meer te glimlachen naar de mensen in het verkeer.

In een rouwadvertentie stond een citaat van Yekaterina Goltkbeva van Robert Musil uit 'Der Mann ohne Eigenschaften': 'Ik geloof dat schoonheid, zei Ulrich, niets anders is dan de uitdrukking van het feit dat er van iets gehouden is.

Er staat een kudde koeien in het midden van een landschap. Om hun heen alleen maar gras. Het is een erg mooi beeld. Ze staan daar zo argeloos en dat is geruststellend om naar te kijken. Ik geloof niet in God, maar soms lijkt het alsof iets of iemand de dingen zo mooi neerzet zodat wij mensen er naar kijken.

In gesprek met een van mijn beste vrienden hadden we het over de liefde. Hij sprak over de liefde bedrijven, dat doet hij het liefst kalm, zacht en lief. Ik kon mij daar wel in vinden, hoewel liefde ook soms vurigheid met zich meebrengt. Hij zei dat hij het mooi vindt als iemand iets verborgens heeft. En dat liefde een levensbehoefte is. Iets waar hij veel vaker over nadacht dan het seksgedeelte. Want liefde is voor altijd zei hij. Hij is een van mijn beste vrienden omdat hij zo ongerept is. Dat zei ik ook tegen hem. Toen moest ik hem uitleggen wat dat betekende. Ik zei: net zoals ongerepte natuur, onaangetast door de mens, niet iets artificieels. Dicht bij wie je bent zonder nuancering.

Soms denk ik aan waarom we hier zijn. Het is een moeilijke gedachte om te denken dat we hier zijn zonder reden. Ik ben altijd zo bang geweest voor de dood, en om vergeten te worden. Voor mij is het leven nuttig, omdat ik de mensen die ik liefheb (mijn reuzen) om mij heen heb.

We zien beroemdheden graag op momenten waarop ze ongerept zijn. Geen wonder dat YouTube vol staat met filmpjes waarin ze openhartig zijn over hun leven. Misschien zien we ze graag op die manier, omdat dat de reden is waarom zij de eeuwige belangstelling hebben van 'de gewone mens'. Omdat zij iets vertegenwoordigen wat iedereen wil bezitten: volledig jezelf kunnen zijn.

‘Si j’étais immortel, j’inventerais la mort pour avoir du plaisir à vivre.’

‘Als ik onsterfelijk zou zijn, zou ik de dood uitvinden om plezier te kunnen beleven aan het leven.’

– Jean Richepin

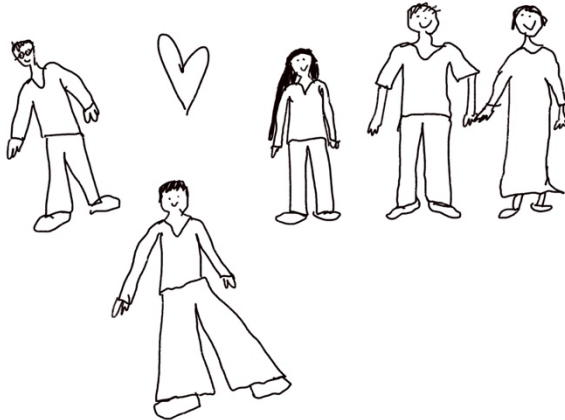

Dankwoord

Beste lezer,

bedankt voor het lezen van mijn essay 'Reuzen'.
Voor dit essay wil ik een paar reuzen bedanken. Mijn vader en moeder voor jullie onvoorwaardelijke liefde. Mijn zusje Juju voor haar wijze woorden. Laura Dreyer voor het luisteren, herlezen en je geduld. Koos Terpstra voor je steun, scherpe blik en luisterend oor. In het bijzonder Anna Luyten voor je inspirerende begeleiding.

Bibliografie

- blazefan10. (2009, 19 januari). *Blaze Foley – Clay Pigeons*. [Video]. YouTube. https://www.youtube.com/watch?v=KB_2CUj3y6Y
- Borges, J. L. (1999). *Everything and Nothing*. New Directions Publishing.
- Fincher, D. (Regisseur). (2008). *The curious case of Benjamin Button* [Film]. Paramount Pictures.
- Jan Ader, B. (1970-1971). *I am too sad to tell you*. [Video]. Pomoma College gallery
- Kopland, R. (Red.) (1934), *Over het verlangen naar een sigaret* (Twaalfde dichtbundel). Nederland: Uitgeverij Van Oorschot.
- Met succes schiet je niet veel op. (2010). *Sander Koenen*. <https://www.sanderkoenen.nl/met-succes-schiet-je-niet-veel-op/>
- Sahadat, I. (2020, 8 april). Heiligt het doel de middelen? Filosoof Marli Huijer: 'Ik weet eigenlijk niet wat het doel is'. *De Volkskrant*. <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/heiligt-het-doel-de-middelen-filosoof-marli-huijer-ik-weet-eigenlijk-niet-wat-het-doel-is~b70b08df/>
- Spiegelneuronen en het gedrag van fans. (2021, 28 januari). *Verken je geest*. <https://verkenjegeest.com/spiegelneuronen-en-het-gedrag-van-fans/>
- Van den Brand, A. (2019, 26 januari). Elke generatie moet liefde en dood opnieuw uitgelegd krijgen. *AD*. <https://www.ad.nl/nieuws/jean-pierre->

rawie-elke-generatie-moet-liefde-en-dood-opnieuw-uitgelegd-
krijgen~a969a463/

Van Rompaey, C. (Regisseur). (2012). *Lena* [Film]. Isabella films

Varda, A. & JR. (Regisseur). (2017). *Visages villages*. [Film]. Cine Tamaris

Wensink, H. (2019, 24 oktober). Toneelschrijver Hannah van Wieringen:
'Wat meer verliefdheid, dat zou ons goed doen'. *De Volkskrant*
[https://www.volkskrant.nl/mensen/toneelschrijver-hannah-van-wieringen-
wat-meer-verliefdheid-dat-zou-ons-goed-doen~ba558bfc3/](https://www.volkskrant.nl/mensen/toneelschrijver-hannah-van-wieringen-wat-meer-verliefdheid-dat-zou-ons-goed-doen~ba558bfc3/)

Wu, P. (Schrijver). (2019). *De bananengeneratie. Over het dubbelleven van Chinese Nederlanders van nu*.

Zwagerman, J. (Schrijver). (2016). *De keuze van Joost Zwagerman: ode aan de kunst*.

Er zijn reuzen, voorbeelden, helden, mythes die blijven voortbestaan in de geschiedenis, waar je niet omheen kunt omdat ze zo groot zijn. Als klein kind wilde ik al een reus zijn. Inmiddels ben ik 1.59m en zal niet groter worden dan dat. In dit essay schijn ik een licht op de reuzen in mijn leven en onderzoek ik waarom mensen (en ikzelf) altijd maar willen groeien.

©Ies Kaczmarek

QiQi van Boheemen (Guangdong, 1998) is performer, actrice en fotografe. Tijdens haar performance opleiding aan de Toneelacademie Maastricht (afstudeerjaar 2023) ontdekte ze dat zij geïnteresseerd is in verschillende disciplines. Tijdens haar studie maakte ze eigen werk bestaande uit performances, film en fotografie. Haar werk kenmerkt zich door thema's zoals verdriet, vergetelheid, haar eigen jeugd, eenzaamheid en de liefde. Dit essay schreef ze in haar afstudeerjaar in het kader van haar lecture performance.